SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

# Kirjallinen lausunto: VNS 4/2022 vp Valtioneuvoston selonteko Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto.

Kuten kaikissa muissakin kansallisissa ilmastopolitiikan papereissa (MISU, I&E-strategia), niin myös KAISU:ssa haasteena on sen ajan tasalla pitäminen sekä paperien päällekkäisyys. Hyvää KAISU:ssa on se, että se on laadittu laajasti **yhteistyössä** ministeriöiden, tiedeyhteisön ja sidosryhmien kanssa. Näillä ilmastopapereilla on selkeä rooli kansallisessa ilmastotyössä.

Jatkossa on tärkeää, että ilmastotyötä jatketaan määrätietoisesti. **Ilmastopapereiden osalta keskeisessä roolissa on toimenpiteiden toteuttaminen ja toimenpiteiden seuranta**. Toimeenpanon osalta äärimmäisen tärkeässä roolissa on sektorikohtainen työ. Vaikuttavuuden arviontiin ja datan laatuun on tärkeä panostaa jatkossa. Mitä sekavampi kokonaisuus on, sen haastavampaa on myös seurata toimenpiteiden toteutumista ja toimien vaikuttavuutta.

## BIOKAASU (HORISONTAALINEN ASIA)

Biokaasu on mainittu useassa eri yhteydessä sekä I&E-strategiassa että KAISU:ssa, mihin löytyy mielestämme hyvät perustelut. Biokaasun kannalta ongelmallista on kuitenkin se, että biokaasuun liittyvät toimenpiteet on ripoteltu eri puolille eri politiikkapapereita. Tämän vuoksi biokaasun roolista ja kokonaisvaikutuksista on vaikea saada selvyyttä. Jätesektorin, maatalouden ja osin myös teollisuuden piirissä voidaan lisätä biokaasun tuotantoa; sen sijaan kysyntää voidaan lisätä liikenne-, teollisuus-, työkone- ja lämmityskäytöissä. Näitä asioita työstetään eri hallinnonaloilla. Kaikkien panosta tarvitaan.

Biokaasun tuotantoa ja käyttöä tulee edelleen lisätä, mihin viitataan sekä KAISU:ssa että I&E-strategiassa. I&E-strategiassa (2.2 Uusiutuvan energian edistäminen) biokaasuasioita on käsitelty oman otsikon alla, mutta toimenpiteissä keskitytään kuitenkin pääosin jo tehtyihin toimiin. KAISU:ssa on kirjaus, että ”toteutetaan biokaasuohjelman toimet biokaasun tuotannon kasvattamiseksi.” Tämä on kannettava kirjaus, mutta huomionarvoista on kuitenkin se, että nykyinen ohjelma on vuosille 2020-2022. Euroopan komissio on esittänyt REPowerEU-tiedonnassa, että jäsenmaat laatisivat kansalliset biometaanistrategiat. **Biokaasuohjelma tulisikin päivittää ja ulottaa se vähintään vuoteen 2030 asti. Koordinoinnin ja toimeenpanon parantamiseksi olisi tärkeä myös, että biokaasuasioita käsittelemään perustetaan säännöllisesti yli hallituskausien kokoontuvat työryhmä, joka koostuu**

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

**YM:n, MMM:n, TEM:n, LVM:n ja VM:n korkeista virkamiehistä. Työryhmän koordinoinnista voisi vastata valtioneuvoston kanslia.**

Biokaasun edistämistä tulee jatkaa myös tulevina vuosina. **Seuraavina vuosina tullaan toimeenpanemaan lukuisia komission 55-valmiuspaketin säädösesityksiä, joista osa koskee biokaasua suoraan ja osa välillisesti. Nyt biokaasua koskevat päätöksenteko on hajautunut eri ministeriöihin (TEM, MMM, YM, VM, LVM).**

## RAVINTEIDEN KIERRÄTYS (HORISONTAALINEN ASIA)

Toimet ravinteiden kierrätyksen lisäämiseksi ovat pääosin KAISU:ssa, mutta toimia on myös MISU:ssa. Kokonaisuus on vaikeasta hahmotettavissa. **Arviomme mukaan toimia ravinteiden kierrätyksen lisäämiseksi voitaisiin edelleen lisätä sekä KAISU:ssa ja MISU:ssa, mikä toisi lisäpäästösäästöjä maatalouden ja maankäyttösektorin lisäksi myös liikennesektorilla, jos kierrätyksen yhteydessä tuotetaan myös liikennebiokaasua.**

Sekä MISU:ssa että KAISU:ssa esitetään toimenpiteitä nurmien osalta, mutta kokonaisuus on epäselvä. **Meidän nähdäksemme asian kiteytys on, että ilmastohyötyjen saamiseksi tarvitaan toimia monivuotisten viljelykasvien lisäämiseksi sekä turve- että kivennäismailla. Osa nurmesta voidaan hyödyntää myös kestävässä biokaasun tuotannossa.** Nurmen käyttö on myös syytä pitää mielessä, sillä viljelijä viljelee sitä, mille on käyttö ja kysyntää. Märehtijät ovat nurmelle luonnollinen käyttökohde, mutta kaikkialla niitä ei ole. Tällöin nurmen hyödyntämiseen biokaasulaitoksella tulisi kannustaa.

KAISU:ssa (sivu 113) mainitaan hallitusohjelma mukainen valmisteilla oleva ravinteiden kiertoon perustuva biokaasun tuotantotuki (ns. ravinnekiertokorvaus), jota ollaan parhaillaan valmistelemassa maa- ja metsätalousministeriössä. Arviomme mukaan ravinnekiertokorvaus on tarpeen ja toivomme, ettei sen käyttöönotto myöhästy entisestään. **SBB:n mielestä olisi hyvä, että ravinnekiertokorvaus olisi käytössä aina 2030 asti ja sille kohdistettaisiin riittävän suuret vuosittaiset määrärahat. Olisi myös hyvä, jos se kannustaisi erityisesti biometaanin tuotantoon, jotta se vaikuttaisi myös liikenteen päästövähennysten saavuttamisessa**. Ravinnekiertokorvauksen tarkoituksena on kannustaa ravinteiden siirtämistä ravinneylijäämäalueilta ravinnealijäämäisille alueille. Vesistöpäästöjen ja kiertotalouden edistämisen ohella ravinnekiertokorvaus vähentäisi arviomme mukaan myös maatalouden aiheuttamaa metsäkatoa siltä osin, kun se vähentää painetta lannanlevitysalan raivaamiseksi.

Hyödyt ravinteiden kierrätyksestä ovat selkeät ja moninaiset. Ravinteiden kierrätyksellä voidaan paitsi vaikuttaa viljelysmaan CO2-päästöihin, että parannataan maan kasvukuntoa ja elinvoimaisuutta sekä lisätä kansallista energia- ja ravinneomavaraisuutta. Myös ravinteita voidaan kierrättää hallitummin ja

tehokkaammin, mikä vähentää ravinnepäästöjä vesistöihin. Toimenpiteet voivat joissain määrin myös edistää kotimaisen biokaasun tuotantoa. Biokaasutus mahdollistaa ravinteiden kierrätyksen sekä uusiutuvan energian tuottamisen, mikä tekee siitä ylivertaisen keinon lannan ja orgaanisen jätteiden ja tähteiden käsittelyyn. Panostamalla orgaanisten lannoitteiden ja maanparannusaineiden tuotteiden kehittämiseen ja jalostusasteen nostamiseen, voidaan ravinteita kuljettaa sinne, missä niitä tarvitaan ruuantuotannossa.

## MAATALOUS

Joulukuussa 2021 hallitus asetti tavoitteeksi vähentää maatalouden päästöjä 29 %:lla 2035 mennessä verrattuna vuoteen 2019. **SBB:n arvion mukaan tavoitteen asettaminen tuo kauan kaivattua konkretiaa ja jämäkkyyttä maatalouden päästövähennystoimille.**

Kaisussa mainitaan, että taakanjakosektorilla maatalouden päästövähennystoimien löytäminen on vaikeampaa kuin maankäyttösektorilla. Syinä mainitaan, ettei taakanjakosektorilla päästöjä voida vähentää ilman eläinperäisen tuotannon vähentämistä, koska toimet koskevat metaani- ja dityppioksidipäästöjä kotieläinten ruoansulatuksesta, lannankäsittelystä ja maatalousmaan maaperästä. Myös mainitaan, että haasteena tulevat vastaan muun muassa toimien tehokkuus, niiden vaikutus eläinten hyvinvointiin (esimerkiksi lisäaineiden käyttö rehuissa) ja valvonta. Edellä mainituista syistä huolimatta KAISU:ssa ei ole selkeää kirjausta ja toimen pidettä siitä, että lannan käsittely biokaasulaitoksella vähentää lannankäsittelyn ja varastoinnin aikaisia metaanipäästöjä. Tähän viitataan KAISU:ssa ainoastaan välillisesti maatalouden investointitukien ja ravinnekiertokorvauksen yhteydessä (sivu 113). **Olisi hyvä, jos toimenpiteiden joukossa olisi selkeästi toimenpide lannan prosessoinnista biokaasulaitoksessa lannan metaanipäästöjen vähentämiseksi.**

Maataloutta koskevat toimia on esitetty sekä KAISU:ssa että MISU:ssa. KAISU:ssa todetaan, että maataloudessa päästövähennystoimia tehdään erityisesti Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tarjoamilla toimenpiteillä. YMP:n uudistaminen seuraavalle rahoituskaudelle 2023–2027 on parhaillaan käynnissä ja tässä yhteydessä YMP:ssä olevia maatalouden päästövähennystoimia on tarkasteltu uudelleen. Arviomme mukaan YMP on erittäin tärkeä maatalouden päästövähennysten toteuttamiseksi. Tämänhetkisen arviomme mukaan YMP mahdollistaa ravinteiden kierrätyksen, mutta se ei luo siihen merkittäviä kannusteita. Vielä on kuitenkin liian varhaista nähdä, mikä on uuden YMP:n vaikuttavuus todellisuudessa. Euroopan komissio esitti palautteessa lisätoimia ravinteiden kierrätyksen ja biokaasun lisäämiseksi. Arviomme mukaan kansalliset toimet lisäävät ainoastaan jonkun verran kannusteita ravinteiden kierrätykseen, vielä on kuitenkin vaikea arvioida vaikuttavuutta. **Määrätietoisen ilmastotyön varmistamiseksi esitämme uutena**

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

**toimenpiteenä, että Suomi osallistuu proaktiivisesti maatalouden seuraavan rahoituskehyksen uudistustyöhön (ns. beyond CAP27).**

**LIIKENNE**

Sekä KAISU:ssa että I&E-strategiassa esitetään toimia liikenteen päästövähennyksien osalta. Tämä kertoo osittain päällekkäisestä työstä ja koordinoinnin tehottomuudesta. Molemmissa esitetään liikenteen uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen nostamista nykyisestä 30 prosentista 34 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kannatamme jakeluvelvoitteen nostamista, mutta haluamme esittää syvän huolemme päätöksistä tehdä määräaikaisia muutoksia jakeluvelvoitteeseen vuosien 2022 ja 2023 osalta. Määräaikaisten muutosten myötä usko jakeluvelvoitteeseen heikkenee, myös KAISU:n ja I&E-stratgian vaikutusten arvioinnit eivät tältä osin ole ajantasaisia.

**Kannatamme KAISU:ssa esitettyjä toimenpiteitä.** Näkemyksemme mukaan toimenpiteet ovat pääosin Fossiilittoman liikenteen tiekartan periaatepäätöksen mukaisia. Tiekarttatyössä on tehty kattavat vaikutusten arvioinnit ja käyty laajasti keskustelua sidosryhmien kanssa; arvokasta tiekarttatyössä on myös se, että siinä tarkastellaan lento-, laiva- ja maantieliikennesektoreiden toimenpiteitä samaan aikaan. Biokaasua ja sähköisiä polttoaineita tarvitaan, sillä sähköistyminen ja biodiesel eivät yksinään riitä kustannustehokkaiksi päästövähennyskeinoiksi. **On erittäin tärkeää, että kansallinen liikennepolitiikka on johdonmukaista, sillä vaihtoehtoiset käyttövoimat tarvitsevat investointeja koko arvoketjussa (energian tuotanto, jakelu ja ajoneuvot).**

Pidämme realistisena sitä, että vuonna 2030 Suomessa käytettäisiin noin 2,5 terawattitunnin verran biokaasun tieliikenteessä. **Tämä olisi hyvä esittää selkeänä tavoitteena, koska sen saavuttaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa eri politiikan osa-alueilla, nyt KAISU:sta puuttuu selkeät liikennebiokaasuun liittyvät tavoitteet.** Ylipäätänsä kansallisessa liikennepolitiikassa tulisi varmistaa riittävät panostukset myös raskaan tieliikenteen ja laivaliikenteen päästövähennyksiin. Biokaasun käyttöä olisi tärkeää lisätä raskaassa liikenteessä, missä keskeiset toimet ovat satsaukset kaasunjakeluinfraan ja raskaiden kaasuajoneuvojen lukumäärän kasvattaminen. Myös laivoissa voitaisiin hyödyntää biokaasua, mutta tähän ei ole vielä selkeitä kannustimia.

**Liikennebiokaasun saatavuuden osalta tulisi varmistaa, että määrätietoisesti synnytetään maatalouden jäte-, tähde- ja lantapohjaista uutta biokaasutuotantoa Suomeen.** Investointien osalta keskeisessä roolissa ovat energiatuet (I&E) sekä erilaiset maatalouden ohjauskeinot (Kaisu). Myös biopolttoaineiden jakeluvelvoite tuo välttämättömän lisän kotimaisen biokaasun tuotannon kannattavuuden parantamiseksi.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

## TYÖKONEET

Työkoneiden päästövähennyskeinoja käsitellään sekä KAISU:ssa että I&E-strategiassa. Päästövähennyskeinoihin on mahdollisesti tulossa muutoksia, esimerkiksi bioöljyn jakeluvelvoitteen korottaminen. Toisaalta biokaasun lämmityskäytölle harkitaan parhaillaan energiaveron asettamista 1.1.2023 alkaen, mikä vaikuttaisi negatiivisesti biokaasun käyttöön teollisuudessa ja työkoneissa. Verotus- ja jakeluvelvoitetta koskevat päätökset eivät tue pyrkimyksiä biokaasun lisäämisestä työkoneissa, vaikka biokaasun työkonekäyttöä halutaan yleisesti lisätä. **Esitämmekin, että jatkotyössä mietitään pikaisesti, miten biokaasua käytännössä voidaan lisätä työkoneissa. Keskeisiä kysymyksiä ovat ainakin biokaasun verotus kaasuverkossa, biokaasun päästökauppakelpoisuuden varmistaminen, bioöljyn jakeluvelvoite sekä toimet, jotka kannustavat biokaasun käyttöön maataloussektorilla, kuten traktoreissa ja viljakuivureissa.** Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössä energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta (VaVM 24/2022 vp, HE 152/2022 vp), niin on tärkeää, että Suomi edistää kestävän biokaasun käyttöä lämmitys- ja työkonekäytössä.

## ENERGIATUET

Energiatukiin viitataan niin KAISU:ssa että I&E-strategiassa. Energiatuilla onkin vaikutusta monien sektoreiden päästöihin. **Nyt energiatuet ovat käsitelty erityisen kattavasti I&E-strategiassa, ja kannatamme kirjauksia.** Haluamme esittää seuraavat huomiot otettavaksi huomioon energiatukien jatkotyössä:

- Energiatuki on keskeisimpiä ohjauskeinoja uusiutuvan energian tuotannon ja tätä kautta käytön lisäämiseksi Suomessa. Nyt rahoituspäätösten tekeminen kestää kohtuuttoman kauan, jopa yli vuoden. Suomen energiajärjestelmän tekeminen hiilineutraaliksi ei voi nojata liikaa uusiin teknologioihin, vaan tulee laittaa riittävästi paukkuja myös toimiviin, luotettaviin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. **Olisi tärkeä varmistaa parempi ennakoitavuus hakijan näkökulmasta esim. kuinka kauan rahoituspäätöksen saaminen kestää ja mikä on oletettu tukitukitaso.**
- **Tulee varmistaa, että Euroopan komission valtiontukisääntely toimii sujuvasti. Suomen on oltava aktiivinen, kun EU-tasolla sääntöjä päivitetään**. Vuoden 2022 aikana biokaasulaitoksia koskevat energiatukipäätökset ovat viivästyneet. Syynä viivästyksiin ovat uuden EU:n ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulon viivästyminen. Myös ravinnekiertokorvaus odottaa uuden ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantuloa. Kaasunjakeluinfran tukikilpailutusta ei myöskään järjestetä tänä vuonna, koska sillä saralla komission notifikaatioprosessi on viivästynyt. Myös esimerkiksi Ruotsilla on hankaluuksia EU:n valtiontukisäädösten kanssa.

**Lisätiedot**

Anna Virolainen-Hynnä, Toiminnanjohtaja,  Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
Eteläranta 10, 00131 Helsinki, Finland +358 400 987 805 | anna.virolainen-hynna@biokierto.fi